

В01025117

ISSN 2075-1834

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна

ВІСНИК
*Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна*

№ 1062

СЕРІЯ «ПРАВО»

Серія започаткована 2006 року

Харків 2013

функціонування поліграфічних підприємств; правила придбання поліграфічного обладнання, шрифту), паспортної системи та ін. У четвертій групі І.С. Розанов називає режими, що сприяють досягненню мети та завдань різноманітних галузей управління, – митний, санітарний режим та ін. Останню групу складають комплексні режими, які охоплюють мету, притаманну всім вищенаведеним групам, але які застосовуються в умовах настання виняткових обставин (військова загроза, стихійне лихо, епідемія, епізоотія, масові безпорядки тощо). Такими режимами є правовий режим надзвичайного та воєнного стану.

Ківалов С.В. виділяє особливі режими, надзвичайні режими та спеціальні адміністративно-правові режими, дослідження яких висвітлено у його підручнику.

Узагальнюючи погляди Ю.П. Битяка, В.М. Парашука та О.В. Дьяченко, спробую надати класифікацію адміністративно-правових режимів за такими критеріями:

1) за масштабом волі громадян і організацій у використанні своїх можливостей для реалізації суб'єктивних прав: 1.1) пільгові та 1.2) обмежуючі режими;

2) глибиною змін у конституційному статусі громадян і організацій: 2.1) звичайні та 2.2) надзвичайні режими;

3) часом їх дії: 3.1) постійні (паспортний режим), 3.2) короткочасні, 3.3) ситуаційні (надзвичайний стан) режими;

4) територією їх дії: 4.1) режими, що діють на всій території України, 4.2) режими, що діють в окремих її регіонах чи місцях (режим прикордонної зони);

5) окремими об'єктами: 5.1) режими заповідників, 5.2) вогнепальної зброї, 5.3) отруйних речовин;

6) видами діяльності: 6.1) оперативно-розшукової діяльності, 6.2) окремих видів підприємницької діяльності та ін.

Крім того, адміністративно-правові режими закріплюються у чинних нормативних актах. Аналіз законодавства України дозволяє виділити основні адміністративно-правові режими: надзвичайного стану [9]; особливого і воєнного стану [10, 11]; тасмності [12]; митний: а) загальний; б) спеціальний; режим охорони кордону [13]; оподаткування; законності; спеціальний територіальний; особливий режим територій у місцях розташування уранових об'єктів [14]; державної служби [15]; режим адміністративного нагляду; режим об'єктів дозвільної системи; паспортний; перебування іноземців; режим функціонування підприємств; режим охорони зон електромереж; режим територій з особливим режимом захисту рослин [16]; спеціальний режим інвестиційної діяльності; протипожежний; санітарний режим територій України; майна державного підприємства, власності, в тому числі, важливе місце належить міграційному режиму, регулювання якого здійснюється на конституційному рівні [17].

Наведені вище класифікації дозволяють охарактеризувати адміністративно-правові режими як систему, яка охоплює практично всі сфери суспільного життя. Адміністративно-правові режими можуть мати як постійний, так і тимчасовий характер, за територією своєї дії охоплювати всю

державу або окремі її частини, за своїм змістом вносити як глибокі зміни у сферу правового статусу громадян та юридичних осіб, істотно відбиваючись на суспільних відносинах, так і мати поверхневий характер, не викликаючи серйозних змін у суспільному житті. Головна відокремлювальна риса, яка об'єднує ці явища – це те, що всі вони здійснюються тільки шляхом застосування адміністративно-правових засобів регулювання, а тому є адміністративно-правовими.

Узагальнюючи погляди науковців щодо класифікації адміністративно-правових режимів спробую надати власну класифікацію за такими критеріями:

1) за глибиною змін у конституційному статусі громадян і організацій: 1.1) звичайні та 1.2) надзвичайні режими;

2) за масштабом волі громадян і організацій у використанні своїх можливостей для реалізації суб'єктивних прав: 2.1) пільгові та 2.2) обмежуючі режими;

3) територією їх дії: 3.1) режими, що діють на всій території України, 3.2) режими, що діють в окремих регіонах чи місцях;

4) часом їх дії: 4.1) постійні, 4.2) тимчасові режими;

5) окремими об'єктами: 5.1) режими заповідників, 5.2) вогнепальної зброї, 5.3) отруйних речовин; 5.4) режими паспортизації;

6) видами діяльності: 6.1) оперативно-розшукової діяльності, 6.2) окремих видів підприємницької діяльності та ін.;

7) метою встановлення: 7.1) забезпечення стабільності держави; 7.2) режими для громадян; 7.3) обліково-легалізуючі; 7.4) адміністративно-функціональні;

8) за ступенем належності до забезпечення зовнішньої та внутрішньої безпеки країни; 8.1) режими, які передбачають забезпечення прикордонної безпеки (режим державного кордону; прикордонний режим; режим у пунктах пропуску через державний кордон); 8.2) режими, які передбачають забезпечення національної безпеки та громадського порядку; 8.3) режими, які передбачають забезпечення громадського порядку та громадської безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большой энциклопедический словарь. – М.: СПб. 1998. – 1005 с. Словарь иностранных слов. – М., 1983. – 423 с.
2. Рушайло В.Б. Административно-правовые режимы. – М., 2000. – С. 14-16.
3. Административное право Украины. – Харків, 2000. – 247 с.
4. Алехин А.П., Кармолицкий А.А., Козлов Ю.М. Административное право Российской Федерации. – М., 1996. – 406 с.
5. Бахрах Д.Н. Административное право. – М., 1996. – 204 с.
6. Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса. – М., 1998. – 404 с.
7. Крестянінов О.О. Правове регулювання митних режимів: автореферат дис. ... канд. юрид. наук 12.00.07 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2002. – 23 с.
8. Розанов И.С. Административно-правовые режимы по законодательству Российской Федерации, их значение и

- структура // Государство и право. – 1996. – №9. – С. 87-88.
9. Про надзвичайний стан: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №37.
 10. Про загальний військовий обов'язок і військову службу: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №27.
 11. Про оборону України: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №9.
 12. Про державну тасмніщу: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №16.
 13. Про державний кордон України: Закон України //

Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №2.

14. Про видобуток і переробку уранових руд: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №11-12.

15. Про державну службу: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №52.

16. Про захист рослин: Закон України // Офіційний вісник України. – 1998. – №46.

17. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Нелегальна міграція: генезис і механізм протидії: монографія. – Київ – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2002. – 372 с.

УДК 342.9

ПРИНЦИПИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Соловійова О. М.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

Анотація: У статті розглянуті принципи надання адміністративних послуг. Проведений аналіз змістовного наповнення окремих принципів надання адміністративних послуг та проблеми їх визначення.

Ключові слова: адміністративна послуга, публічна влада, взаємовідносини суб'єктів владних повноважень з приватними особами, адміністративна процедура, принципи надання адміністративних послуг.

Аннотация: В статье рассмотрены принципы предоставления административных услуг. Проанализировано содержательное наполнение отдельных принципов предоставления административных услуг и проблемы их определения.

Ключевые слова: административная услуга, взаимоотношения субъектов властных полномочий с частными лицами, административная процедура, принципы предоставления административных услуг.

Annotation: The article describes the principles of granting administrative services. Analyzed the substantive content of certain principles providing administrative services and problems in their definition.

Key words: administrative services, interaction with the subjects of power by private persons, the administrative procedure, the principles providing administrative services.

Впровадження у діяльність органів виконавчої влади ідеології «служіння» держави інтересам людини є одним із основних завдань адміністративної реформи. Визначальним критерієм оцінки діяльності органів влади стає створення умов для реалізації прав громадян і юридичних осіб, що здебільшого відбувається через отримання ними адміністративних послуг. Першочерговим завданням у зазначеній сфері є вдосконалення порядку надання адміністративних послуг, підвищення їх якості, створення сприятливих і доступних умов для реалізації фізичними і юридичними особами прав на одержання адміністративних послуг, що неможливо без ефективного правового забезпечення.

На сучасному етапі у сфері надання громадянам та юридичним особам якісних адміністративних послуг існують певні труднощі, які обумовлюються суперечливістю та неузгодженістю законодавства, ускладненістю адміністративних процедур, проявами бюрократизму, а також корупцією в органах державної влади і органах місцевого самоврядування. Тому проблеми правового регулювання у сфері адміністративних послуг, а особливо питання

закріплення демократичних принципів надання адміністративних послуг та їх реального втілення у правозастосовну діяльність публічних органів набувають особливої актуальності та привертають все більше уваги як з боку науковців, так і практичних працівників.

Аналіз останніх публікацій показав, що проблеми надання адміністративних послуг певною мірою були предметом науково-теоретичних досліджень таких українських вчених та економістів, як В. Авер'янов, О. Вінніков, В. Гарашук, І. Голосніченко, Д. Горелов, В. Долечек, В. Кампо, І. Коліушко, Р. Куйбіда, О. Лагода, Т. Мотренко, С. Матвіїшин, В. Сороко, В. Тимошук та ін. Поряд з цим, проблеми закріплення та реалізації принципів надання адміністративних послуг досліджені недостатньо.

У більшості європейських країн суспільні відносини, які виникають між фізичними й юридичними особами з одного боку та органами публічної влади з іншого, регулюються спеціальними законами про так звану адміністративну процедуру. Безперечно, саме формалізована процедура є однією з найважливіших гарантій належної якості надання адміністративних послуг [1, с. 381]. Щодо необхідності прийняття в Україні спеціалізованого

© Соловійова О.М., 2013

нормативного правового акту у сфері адміністративних послуг, то серед вчених існували неоднозначні думки. Окремі правознавці вважали, що прийняття Закону «Про адміністративні послуги» є зайвим, адже буде об'єднувати норми, які вже закріплені в спеціальних законах, що передбачають порядок надання окремих послуг (видача ліцензій, надання дозволів і т.ін.) [2]. Інші науковці пропонували процедуру надання адміністративних послуг закріпити Адміністративно-процедурним кодексом, а загальним законом про адміністративні послуги визначити види послуг, принципи їх надання, загальні вимоги до стандартів якості, критерії віднесення послуг до платних чи безоплатних [3, с. 143]. У жовтні 2012 року набув чинності Закон України «Про адміністративні послуги» (далі – Закон) [4], який визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг. В цілому, не заперечуючи важливість та необхідність прийняття такого Закону слід підкреслити, що він не позбавлений певних недоліків. По-перше, Закон не встановлює перелік адміністративних послуг (ч. 2 ст. 5), перелік та вимоги до документів, необхідних для їх отримання (ч. 5 ст. 9), граничний строк надання послуг (ч. 1 ст. 10), розмір плати і порядок її справляння (ч. 3 ст. 11), зазначаючи, що це буде врегульовано окремим законом. По-друге, його реалізація потребує чимало часу, зокрема для того, щоб налагодити діяльність центрів надання адміністративних послуг; здійснити необхідні заходи з організації підготовки адміністраторів для забезпечення ефективної роботи центрів надання адміністративних послуг; розпочати роботу єдиного порталу адміністративних послуг з можливістю отримання результатів адміністративної послуги за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку та здійснення оплати за надання послуги в електронній формі.

Розвиток системи надання адміністративних послуг повинен здійснюватися на підставі демократичних принципів, які сприятимуть забезпеченню реалізації та захисту основних прав свобод громадян і законних інтересів юридичних осіб. Саме принципи є тим підґрунтям, яке дозволить захистити права і законні інтереси особи під час отримання адміністративної послуги та забезпечити законність, сприятиме обмеженню проявів бюрократизму, свавілля та корупції з боку службовців, підвищить ефективність роботи органів державної влади.

Стаття 4 Закону визначає принципи державної політики у сфері надання адміністративних послуг. Слід відмітити, що частина з цих принципів є виключно принципами адміністративної процедури (оперативності, відкритості та прозорості, справедливості, неупередженості), а окремі взагалі можна розглядати не в якості принципів, а як критерії оцінки якості адміністративних послуг (доступність та зручність для суб'єктів звернення). Крім того проект Адміністративно-процедурного кодексу [5] (далі – Проект Кодексу), який спрямований на регулювання відносини державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з фізичними і юридичними особами щодо

прийняття адміністративного акта та його виконання, в тому числі й під час надання адміністративних послуг, визначає у ст. 6 принципи адміністративної процедури. У коментарях, що були підготовлені Sigma на запит Представництва ЄС в Україні у рамках підтримки Європейським Союзом реформування державного управління в Україні наголошувалося на необхідності узгодження принципів, зазначених у ст. 4 на той час ще проекту Закону України «Про адміністративні послуги» з відповідною статтею Проекту кодексу, де визначені принципи адміністративної процедури [6]. Але під час доопрацювання проекту Закону України «Про адміністративні послуги» система принципів так і не була переглянута, і залишилися у попередньому вигляді. У ч. 2 ст. 4 Проекту Кодексу зазначається, що для окремих видів адміністративних справ законом можуть бути встановлені особливості адміністративного провадження. Так, надання адміністративних послуг здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про адміністративні послуги» та іншими законами, що регулюють питання надання адміністративних послуг. При цьому ч. 3 ст. 4 Проекту Кодексу зазначає, що такі особливості не повинні суперечити принципам адміністративної процедури, визначеним цим Кодексом. Надання адміністративних послуг здійснюється за правилами та в межах адміністративної процедури, принципи якої є основоположними по відношенню до принципів надання адміністративних послуг. Частина принципів, закріплених у Законі дублюють принципи адміністративної процедури, зазначені в Проекті кодексу. Це такі принципи, як верховенство права, законності, неупередженості, рівності перед законом, відкритості та прозорості, оперативності. Інші визначають загальні засади вирішення справ під час надання адміністративних послуг – юридичної визначеності, стабільності, захищеності персональних даних та ін. Зупинимось на характеристиці окремих принципів надання адміністративних послуг щодо визначення їх сутності та змісту.

Одним із основних принципів Закон визначає принцип юридичної визначеності. Зазначений принцип був сформульований практикою Європейського суду з прав людини і розглядається як складова верховенства права з точки зору стану правового регулювання та умов реалізації права. Конституційний Суд України так само в своїй практиці застосовує принцип правової визначеності [7]. Так, у своєму Рішенні Конституційний суд вказав, що із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі [8].

Взагалі принцип правової визначеності характерний для вирішення справи в судовому порядку, тим більше, що його процесуальний аспект полягає в остаточності судових рішень, тобто неможливості піддавання їх сумніву [9]. Перенесення зазначеного принципу зі сфери судового процесу до

сфери діяльності органів публічної влади під час надання адміністративних послуг безперечно відповідає сучасним реаліям розвитку управлінської системи. Адже діяльність адміністративних органів в Україні викликає ряд критичних зауважень, пов'язаних з суперечливістю та недосконалістю законодавства, корупцією у сфері діяльності державних службовців, низькою ефективністю та недостатньою професійністю останніх.

Таким чином, під принципом юридичної визначеності у сфері адміністративних послуг можна розуміти існування достатньої кількості сформульованих внутрішньодержавних нормативних актів, в першу чергу у формі законів, та чітко передбачають умови отримання послуг, необхідні документи, строки надання і т.д. Адже саме цього так бракує у сфері адміністративних послуг. Європейський суд з прав людини неодноразово звертав увагу на недосконалість чинного законодавства України і необхідність дотримуватися принципу правової визначеності.

Що стосується принципу стабільності, то він широко застосовується у трудових, цивільних, податкових відносинах. Так, п. 4.1.9. ст. 4 Податкового кодексу України, принцип стабільності податкового законодавства визначає, що зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року [10]. Принцип стабільності трудових відносин проявляється в тому, що працівники укладають трудовий договір для того, щоб мати постійне джерело засобів для існування себе і своєї сім'ї, а тому зацікавлені у стабільних та тривалих відносинах з підприємством, установою, організацією, з якими вони уклали трудовий договір [11, с. 60-61]. Стабільність трудових відносин забезпечується тим, що власник або уповноважений ним орган може змінити умови трудового договору лише за наявності на те згоди працівника, а розірвати трудовий договір – тільки за наявності підстав, передбачених в законі [11, с. 60-61].

Принцип стабільності зобов'язань знайшов своє відображення як в російському цивільному законодавстві [12], так і у вітчизняному (ст. 525 Цивільного кодексу України [13]). Його дія полягає в тому що, за загальним правилом, по-перше, неприпустима одностороння відмова від виконання зобов'язання, а по-друге, стабільність зобов'язань висловлює сталість їх змісту, а саме – неприпустимість його односторонньої зміни, незалежно від того, чи встановлені права та обов'язки сторін законом, угодою сторін або односторонньою правомірною дією однієї з них [14].

У французькому адміністративному праві є дещо схожий принцип – принцип безперервності публічної служби (Le principe de continuité), сутність якого полягає в обов'язку здійснювати постійне функціонування публічних служб, що розуміється як продовження безперервності публічної діяльності у цілому [15]. Для споживачів безперервність означає право на отримання публічної служби (послуги), а для працівників публічної служби він означає, що

навіть в умовах страйку вони повинні забезпечувати мінімальний рівень послуг [15].

Таким чином, узагальнюючи визначення принципу стабільності у різного роду правових відносинах, вважаємо, що про стабільність у сфері адміністративних послуг можна говорити у двох аспектах: по-перше, у діяльності органів публічної влади стабільність проявляється у створенні сприятливих і доступних умов для реалізації фізичними і юридичними особами прав на одержання таких послуг та захисту прав і законних інтересів від незаконних дій (бездіяльності) органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування; по-друге, стабільність для споживачів адміністративних послуг проявляється у їх праві на отримання якісних та доступних послуг, адже громадянин чи юридична особа може у будь-який час відмовитись від адміністративної послуги у разі відсутності коштів для оплати послуги, якщо така передбачена; втрати необхідності у її отриманні.

Невід'ємними характеристиками здійснення органами публічної влади

владно-управлінських функцій на засадах реальної демократії виступають відкритість і прозорість їх діяльності, з якими тісно пов'язаний такий принцип як доступність інформації про надання адміністративної послуги. Взагалі принцип доступності інформації є одним із основних принципів інформаційних відносин (ст. 2 Закону України «Про інформацію» [16]). Зазначений принцип полягає в тому, що інформація про будь-яку адміністративну послугу є відкритою і до неї має забезпечуватися вільний доступ всіх осіб, які бажають скористатися послугою. При цьому інформація про надання певної адміністративної послуги повинна бути не лише повною, достовірною та зрозумілою, але й регулярно поновлюватися з вилученням застарілої документації. При цьому законодавством гарантується право фізичних, юридичних осіб на безоплатне отримання інформації про адміністративні послуги та порядок їх надання, що забезпечується шляхом безоплатного доступу до Реєстру адміністративних послуг, розміщеного на веб-сторінці Урядового порталу, функціонування цілодобової Урядової телефонної довідки та інформування таких осіб через засоби масової інформації. Законом передбачено створення Єдиного державного порталу адміністративних послуг, як офіційного джерела інформації про надання адміністративних послуг, метою якого є забезпечення доступу суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги з використанням Інтернету [17]. За допомогою Єдиного державного порталу адміністративних послуг суб'єкти звернення можуть отримати інформацію про адміністративні послуги, суб'єктів та центри надання адміністративних послуг; завантажити і заповнити в електронній формі заяви та інші документи; подати заяви за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку. Що стосується таких можливостей суб'єктів звернення як отримання інформації про хід розгляду їх заяв, результатів надання адміністративних послуг за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку та здійснення оплати за надання адміністративної послуги

дистанційно, то їх надання передбачається лише з 1 січня 2014 року.

Безперечно, на сьогодні у сфері адміністративних послуг існують певні проблеми з доступністю інформації, про що наголошується в аналітичному звіті щодо корупційних ризиків у сфері надання адміністративних послуг [18]. На практиці обсяг інформації, яку приватні особи отримують або від адміністративного органу, або на офіційній веб-сторінці, може суттєво відрізнятися, і залежить в першу чергу від організаційних чинників та ініціативності керівництва органу. Такий рівень доступності інформації в сукупності з низькою якістю та заплутаністю вітчизняного законодавства є додатковим фактором, що спричиняє корупцію у сфері надання адміністративних послуг. Саме за допомогою розміщення повної та зрозумілої інформації про кожну адміністративну послугу, з якою одержувач зможе наперед ознайомитися, сприятиме підвищенню рівня довіри населення до позитивного результату при вирішенні адміністративної справи.

Крім того, для забезпечення доступності інформації про адміністративні послуги у відповідності зі ч. 2 ст. 6 Закону на адміністративні органи покладається обов'язок щодо забезпечення облаштування у центрах надання адміністративних послуг інформаційних стендів із розміщенням на них відповідних зразків документів та інформації в обсязі, достатньому для отримання адміністративної послуги без сторонньої допомоги; створення та функціонування веб-сайтів, наявність сполучення громадського транспорту, під'їзних шляхів та місць паркування; здійснення посадовими особами прийому суб'єктів звернень згідно з графіком; надання суб'єкту звернення, який звернувся за допомогою засобів телекомунікації, інформації про порядок надання адміністративних послуг; видання довідково-інформаційних матеріалів та безоплатне їх поширення; облаштування скриньки для висловлення суб'єктами звернень зауважень і пропозицій щодо якості надання адміністративних послуг, проведення щорічного аналізу таких зауважень і пропозицій, вжиття відповідних заходів.

Принцип захищеності персональних даних означає, що персональні дані під час надання адміністративної послуги повинні оброблятися з дотриманням вимог щодо захисту даних. Проблема захисту персональних даних існує не лише в Україні, а має світовий масштаб, що пов'язано в першу чергу з розвитком інформаційної та телекомунікаційної сфер, із запровадженням нових технологій, а також поширенням інноваційних, глобалізаційних та інтеграційних процесів. 28 січня 1981 року була підписана Конвенція Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, до якої приєдналася й Україна. Конвенція стала першим міжнародним зобов'язуючим інструментом у сфері захисту персональних даних, який визначив механізми захисту прав людини на недоторканість її особистого життя, а також надав визначення поняття «персональних даних». В Україні наведення вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів був прийнятий Закон України «Про захист персональних даних» [19], який

створив правові засади забезпечення захисту персональних даних. Так, під персональними даними слід розуміти відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Для отримання будь-якої адміністративної послуги фізична особа повинна надати певний перелік документів, які стосуються освіти, рівня кваліфікації, професійного рівня, досвіду роботи, не кажучи вже про паспортні дані та реєстраційний номер облікової картки платника податків. Тому органи публічної влади, їх посадові особи, які надають адміністративні послуги повинні дотримуватись законності та сумлінності для отримання та обробки персональних даних; здійснювати зберігання персональних даних для визначених і законних цілей. В органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, що надають адміністративну послугу визначається структурний підрозділ або відповідальна особа, яка організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці, відповідно до закону. При цьому захист персональних даних має здійснюватись із застосуванням відповідних заходів безпеки, що унеможливило випадкове чи несанкціоноване знищення або випадкову втрату, а також запобігас несанкціонованому доступу, зміні або поширенню персональних даних.

Зрозуміло, що розглянуті вище принципи не є вичерпними, та отримують вперше свої закріплення для регулювання відносин у сфері адміністративних послуг. Від ступеня урегульованості та ефективності зазначеної сфери залежить стан захищеності прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб. Але одного закріплення в законодавстві демократичних принципів надання адміністративних послуг замало. Для справжньої дієвості таких принципів необхідно запроваджувати їх у практику діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, забезпечуючи їх дію реальними правовими механізмами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Задихайло О. А. Правове регулювання надання адміністративних послуг в Україні [Текст] / О. А. Задихайло // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 379–384 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11zadovv.pdf>
2. Люхтергадт Отто Проект Адміністративного процедурного кодексу України та сучасне адміністративне процедурне право [Текст] / Люхтергадт Отто // Юридичний журнал. – 2002. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=586>
3. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України [Текст] / Автор-упорядник В.П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – 496с.
4. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.12 р. № 5203-VI [Текст] // Офіційний вісник України. – 2012. – № 76. – Ст. 3067.
5. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&pf3511=44893&pf35401=238641
6. Коментар Sigma на запит Представництва ЄС в Україні у рамках підтримки Європейським Союзом реформування державного управління в Україні [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://k.omsamovr.rada.gov.ua/komdbud/control/uk/publish/article>

ejsessionid=B3F16BC229698494BD78F86EE8103122?art_id=52922&cat_id=47621

7. У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію»: Рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 р. № 17-рп/2010 [Текст] // Офіційний вісник України. – 2010. – № 52. – Ст. 1746.

8. У справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ст. 92, п. 6 розд. X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками): Рішення Конституційного Суду України від 22.09.2005 р. № 5-рп/2005 [Текст] // Офіційний вісник України. – 2005. – № 39. – Ст. 2490.

9. Справа Рябих проти Росії: Постанова Європейського суду з прав людини від 24.04.2003 р. [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.echr.ru/documents/doc/new/003.htm>

10. Податковий кодекс України 02.12.2010 р. № 2755-VI [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-17. – Ст. 112.

11. Трудове право України [Текст]: навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – Ч. 1. – 128 с.

12. Гражданский кодекс Российской Федерации от 30.11.1994 р. № 51 – Часть 1. [Текст] / [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: http://www.consultant.ru/popular/gkrf1/5_43.html#p2770

13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.

14. Учебник гражданского права. Часть 1 [Текст] / Под общ. ред. Т.И. Илларионовой, Б.М. Гонгало, В.А. Плетнева. – М., 1998 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.net/book_z840_page_87.html

15. Принцип непрерывности (Le principe de continuité). [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.france-jus.ru/index.php?page=fiches&action=fiche&type=droit&droit=357>

16. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

17. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.01.2013 р. № 13 [Текст] // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 10. – С. 3.

18. Аналітичний звіт щодо корупційних ризиків у сферах надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності публічної адміністрації в Україні [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/021894>

19. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – Ст. 481.

УДК 342.742

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Полякова О. С.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри військового права
військово-юридичного факультету
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків,
капітан юстиції

Анотація: Розглянуто механізм правового регулювання специфічних правовідносин у військовій сфері. Встановлено, що до нього треба віднести своєрідну систему джерел військового права (статуту), такий юридичний феномен, як наказ, існування специфічного підвиду дисциплінарної відповідальності. Найбільш суттєвою особливістю застосування механізму правового регулювання у Збройних Силах України є специфіка актів правореалізації, які регулюють правову поведінку військовослужбовців.

Ключові слова: правове регулювання, військова сфера, акти право реалізації, поведінка військовослужбовців.

Анотация: Рассмотрен механизм правового регулирования специфических правоотношений в военной сфере. Установлено, что к нему следует отнести своеобразную систему источников военного права (уставы), такой юридический феномен, как приказ, существование специфического подвида дисциплинарной ответственности. Наиболее существенной особенностью применения механизма правового регулирования в Вооруженных Силах Украины является специфика актов правореализации, регулирующих правовое поведение военнослужащих.

Ключевые слова: правовое регулирование, военная сфера, акты право реализации, поведение военнослужащих.

Annotation: The mechanism of regulation of specific relations in the military sphere. Determined that it should be attributed to the peculiar system of sources of military law (statutes), a legal phenomenon, as an order, the existence of a specific subspecies discipline. The most significant feature of the application of the mechanism of regulation of the Armed Forces of Ukraine is pravorealizatsii specific regulations that govern the behavior of legal personnel.

Key words: regulation, military, acts of law, the conduct of military personnel.

Сучасні процеси реформування Збройних Сил України обов'язково передбачають скорочення їх

особового складу. Ці реалії об'єктивно впливають на рівень військової дисципліни та передбачають із боку держави пошук нових форм правового регулювання поведінки військовослужбовців, що робить

© Полякова О.С., 2013